

hold før august 1943, mens den efter dette tidspunkt har støttet sig på den engelske udgave af »Hemmelig Alliance« og til en samtale med Ole Lippmann. Rimeligvis gennem den sidstnævnte har forfatteren også det anden-hånds kendskab til Trommers bog om jernbanesabotagen, der kan spores i fremstillingen af dette emne. Således har de sidste kapitler fået rimelige proportioner, men rummer til gengæld lidt nyt.

At udnytte denne bog som kilde vil kræve en indgående analyse. Mest interessant af det indhold, der umiddelbart fremgår, er nok dens vidnesbyrd om, at SOEs vurdering af Hammers og Rottbøll-holdets indsats i 1942 var yderligt negativ, at man til gengæld var særdeles velunderrettet om dansk og tysk politis efterforskninger – rimeligvis gennem Roland Olsen – og at man måske derfor i samme periode skulle helt op på topplan, før man i SOE forkastede Hærens Efterretningstjenestes forslag om at prioritere P-planen over sabotagen. Igen havde det været særdeles ønskeligt, om man følte sig mere overbevist om, at forfatteren havde forstået de afgørende nuancer i, hvad de enkelte instanser mente at tage stilling til.

Tilbage står stadig spørgsmålet om, hvad det bevarede SOE-arkiv i virkeligheden er for noget. Herom tier forfatteren helt. Vi ved, at der længe har eksisteret en intern rapport »SOE's Danish Sections History« bygget på arkivalier (Kirchhoff: »Augustoprøret III s. 202f.), som det må have været nærliggende for forfatteren at bruge; men der er også spredt anekdotestof og uvæsentlige detaljer, der snarere tyder på, at i det mindste dele af den daglige korrespondance endnu er bevaret.

Vi kan altså måske stadig se frem til en egentlig historisk behandling af dette vigtige kildemateriale.

Henning Poulsen

EF-modstanden 1972-1986. Bidrag til et stykke Danmarkshistorie. Festskrift til Poul Overgaard Nielsen. (Forlaget Hedeskov, 1986). 120 s., 145,00 kr.

Dette lille festskrift er ment som en markering af Poul Overgaard Niensens retræte som Folkebevægelsens »grand old man« gennem 15 år. Det består af 16 korte artikler, hvoraf næsten halvdel omhandler folkeafstemningen i 1972 om for eller imod dansk indtræden i EF.

Ebbe Kløvedal Reich omtaler »en folkebevægelse, som er uden sidestykke i vores parlamentariske historie« (s. 33), hvilket givetvis er rigtigt og kan begrunde, at nær sagt ethvert bidrag om Folkebevægelsen må hilses velkommen, hvis det forøger vores viden om begivenhederne i 1972 og i årene siden som medlem af EF.

Imidlertid er de fleste bidrag skrevet af prominente EF-modstandere, Folkebevægelsens ledere og medlemmer af Europa-Parlamentet. De skriver om sig selv og hinanden. De er taberne fra 1972-afstemningen, som forklarer og fortolker deres nederlag dengang og deres sejr ved EF-valgene i 1979 og 1984. Også udfaldet af den besynderlige 1986-folkeafstemning (om EF-pakken) bruges til at begrunde og retfærdiggøre Folkebevægelsens fortsatte kamp mod fjenden: EF-unionen som den store altfortærende og overbureaukratiske satan med tysk accent, der opsluger lille Dane Dynevang.

Der er ikke skrevet meget om Folkebevægelsens 15 årige historie, hvorfor nærværende festskrift må siges at være et godt initiativ. Blot skal man ikke gribe efter dette »Bidrag til et stykke Danmarks-historie« i den tro her at finde en historisk-videnskabelig afdækning af EF-modstanden 1972-1986. Dertil er de fleste bidragydere for enga-

gerede og involverede i Folkebevægelses gøren og laden.

Carsten Lehmann Sørensen

Jan Kobbernagel: *Studenteforeningens historie 1890-1980, Bd. III, 1950-1980*. (Nyt Nordisk Forlag, 1986). 298 s., 176,50 kr.

Hermed foreligger det afsluttende bind af det værk, hvis to første bind er anmeldt i *Historie 1986* s. 345f. Bindets selvstændige værdi består af en skildring af Studenteforeningens bratte fald fra at være en væsentlig repræsentant i dagens debat til at være en kammeratlig klub med et beskedent medlemstal. Forfatteren nævner forskellige årsager til denne nedtur, herunder også studenteroprøret i årene efter 1960. Der burde nok have været lagt mere vægt på det forhold, at der ingen mulighed er for en studenteforening i det traditionelle format i en tid, hvor studenteroprøret kun var et enkelt symptom på en omvurdering af de traditionelle værdier. Studenteforeningen har nu fundet sig en beskedent plads på højrefløjten af tidens akademiske kaos.

Poul Meyer

Jørgen Kehling m.fl.: *Kystartilleriforeningen. Kystartilleriet, Kystdefensionen, Kystbefæstningen gennem 75 år*. (B. Thorgils, Kastrup, 1984). 336 s., ill., 385,00 kr.

Kystartilleriforeningens 75 års-dag den 6. juli 1984 blev markeret med udsendelsen af et fornemt og rigt illustreret jubilæumsskrift. Som det ofte er tilfæl-

det med den slags publikationer, har bogen størst interesse for de involverede dvs. først og fremmest foreningens medlemmer; men andre kan også have udbytte af at læse i hvert fald dele af det store arbejde. Ikke mindst for disse »andre« er det beklageligt, at redaktionen ikke har gjort mere for at klargøre og informere om bogens opbygning. Indholdsfortegnelsen har form af et alfabetisk register, og selve tekstens opsætning og brug af overskrifter gør det til lidt af et detektivarbejde for læseren at afgrænse bogens hovedafsnit. En nogenlunde brugbar oversigt over jubilæumsskriftets struktur kan faktisk kun findes eet sted, nemlig på bogens sidste sider under »kildehenvisninger«!

Bogens første del beskæftiger sig med foreningens og dens lokalafdelingers historie. Af mere almen interesse er de efterfølgende afsnit om Kystbefæstningens og Kystdefensionens historie og den alfabetisk ordnede gennemgang af de mange forter og batterier (hvis placering er angivet på instruktive oversigtskort midt i bogen). Bogens afsluttende del består af en række øjenvidneskildringer fra en del af de pågældende tjenestesteder spændende fra slutningen af forrige århundrede til besættelsestiden. Adskillige af disse beretninger er både morsomme og informative, og de udgør et udmærket kulturhistorisk supplement til den forudgående kontante redegørelse for tjenestestedernes fysiske rammer og armering.

Illustrationsmaterialet er som nævnt omfattende, men af meget svingende kvalitet både i henseende til relevans og gengivelse.

Per Willemoes Jørgensen